

NOVUM

MUZEUM JINDŘICHOHRADECKA červenec 2005

Památný výlet na Červenou Lhotu a vznik jindřichohradeckého Sokola před 120 lety

V roce 1862 byla v Praze založena česká tělocvičná jednota Sokol, postupně pak vznikaly místní jednoty v dalších českých městech. Po vzniku sokolských organizací v Táboře a v Českých Budějovicích se otázka založení tělocvičné jednoty stala aktuální také v Jindřichově Hradci. I když se o ní debatovalo ve stolní společnosti Šiška v hostinci U vola, rozhodující pro její uskutečnění se stal až okázalý výlet hradeckých měšťanů na Červenou Lhotu a do Dímé, který uspořádaly jindřichohradecké zpěvácké spolky Černín a Slávy dcera spolu s divadelní ochotnickou jednotou Jablonský v létě roku 1885. K výletu, který se uskutečnil 19. července, připravil Ludvík Domečka „Výletní list“, v němž podrobně popsal historii obou dílových míst a který obsahoval

také popis trasy, program i organizační pokyny. Doprostřed byl pak vložen dvojlist s kresbami Bohdana V. Lišky. (viz obr.)

Přestože byla příprava výletu věnována značná péče a velká pozornost, o Sokole není ani ve Výletním listu ani v místním tisku nejmenší zmínky, účelem výletu mělo být setkání okolních zpěváckých spolků a navázání jejich spolupráce. Na tisíc účastníků shlédlo bohatý program, který

obsahoval mši, prohlídku lhotského zámku, hudební a pěvecká vystoupení několika spolků z okolí, dramatické výstupy divadelních ochotníků, nezbytné občerstvení a na závěr ohňostroj připravený Bohdanem Liškou.

„Nadšení způsobil,“ napsal Ohas od Nežárky, „příchod pětidenní deputace tábořského Sokola v čele se svým starostou drem Langem,“ který na setkání v paiku dírenského zámku promluvil o cílech sokolského hnutí i jeho významu v národním životě. Prý se rozhlédl po hradeckých výletnicích a „pravil, že vidí mezi nimi statečné muže i bujaré mladíky, kterým by slušel jak náleží kroj sokolský a přimlouval se, aby v Jindř. Hradci jednota sokolská se založila...“

Je zřejmé, že výletu využili organizátoři Ludvík Domečka, Bohdan Liška, František Lego a snad i někteří další k uskutečnění myšlenky založit v Jindřichově Hradci místní organizaci Sokola. Počátkem srpna 1885 se v místním tisku objevila zpráva, že „hlásí

se dostatek těch, kdo státi by se chtěli členy Sokola“ a že, „bude svolána vbrzku poradní schůze všech příznivců sokolské myšlenky, načež zašlou se stanovy ku schválení.“ Byl vytvořen přípravný výbor v čele s advokátem Janem Slavíkem a když místodržitelství 12. října 1885 potvrdilo stanovy, byla na naděi 1. listopadu svolána ustavující schůze Tělocvičné jednoty Sokol v Jindřichově Hradci. Koncem listopadu tělocvičný odbor zorganizoval cvičení, které bylo zahájeno 8. prosince 1885. Přes šedesát sokolů přihlášených do tohoto odboru bylo rozděleno do čtyř čet, každá skupina cvičila dvakrát týdně. Podle svědectví místního tisku „členové dostavili se téměř všichni a cvičili s chutí a nadšením. Jestliže nadšení to neochabne,“ pokračuje pisatel, „nebude se musiti Sokol nikdy báti o svou budoucnost.“

O památném výletu, založení tělocvičné jednoty a mnoha dalších zajímavostech z historie i současnosti místního sportu vypovídá výstava „Tužme se!“, kterou k 120. výročí Sokola připravilo Muzeum Jindřichohradecka.

František Fürbach

Karikatury slavné pěvkyně

V Síni Emy Destinnové vystavuje nyní muzeum exponáty, které mohou leckoho překvapit. V cyklu drobných výstav, na nichž jsou každoročně představovány zajímavosti ze života a tvorby Emy Destinnové, si totiž mohou návštěvníci muzea prohlédnout málo známou oblast umělecké tvorby pěvkyně, totiž její karikatury.

Kdy Destinnová začala kreslit a malovat své ironicky zaměřené obrázky přesně nevíme, ale vystavené karikatury pocházejí až z dvacátých let 20. století. Jsou na nich totiž kromě uměleckých přátel pěvkyně zobrazení lidé, s kterými přišla do styku ve Stráži nad Nežárkou, kam se přistěhovala v létě 1914. Tam poznala řadu rázovitých postav, které přitahovaly její pozornost a jejichž slabůstky i zvláštnosti ji zaujaly do té míry, že

se je pokusila s ironií a vtipem sobě vlastním nakreslit. Ne vždy za to asi sklídila obdiv, neboť její pozorovací talent odhalil nejen jeden charakterový rys či takové jednání, jejichž zesměšnění nemohlo karikovaným spoluobčanům slavné pěvkyně udělat radost.

Ve Stráži nad Nežárkou Ema Destinnová také poznala Josefa Halsbacha, za něhož se provdala na podzim 1923. Ani svého manžela však nešetila svého ironického pera. Pozomosti karikaturistky nešel ani její bratr Emanuel Kittl, kterého nakreslila coby ženicha. Zasnoubil se totiž se společnicí své sestry Marií Matinkovou, která se po válce starala o velkostatky slavné pěvkyně ve Stráži nad Nežárkou. Plán zámecké paní spojit své nejbližší bytosti ovšem, tak jako řada plánů Emy Destinnové, ztroskotat.

František Fürbach

Výtvarní umělci na Jindřichohradecku

Částosmnáctá: Slovník výtvarných umělců Jindřichohradecka - T - V

TLÁŠEK Ivan, sochař a restaurátor, nar. 25. 6. 1951 v Praze. Do 80. let žil v J. Hradci. Studia: Střední kamenosochařská škola v Hořicích, AVU v Praze, prof. Nikl, doc. Bradáček. Pracuje v oblasti restaurátorství a volné sochařské tvorby. Žije v Libniči u Č. Budějovic, ale pro město J. Hradec stále pracuje. Vytvořil např. kopie některých plastik ze sousosí nanáměstí a restauroval nebo zhotovil kopie dalších plastik ve městě. Ve zdejšímu muzeu vystavoval společně s V. Krninským v roce 2001.

TOMASKO František, malíř, „štafír“, restaurátor, řezbář. Nar. 1851 v J. Hradci. Opatřil polychromií řadu dřevěných plastik a oltářů v kostelích na Jindřichohradecku. Některé z nich sám vyřezal. Byl také skvělým a vyhledávaným restaurátorem. Zemřel v J. Hradci někdy po roce 1901.

TŘEBOCHOVSKÝ Tomáš, malíř, „dvořský“ malíř Petra Voka z Rožmberka. V roce 1609 provedl malby v nové knihovně JH zámku, obraz Landštejna, zámku Hradce a zámku Stráže. 1612 namaloval pohřeb posledního Rožmberka. Byla o něm průpověďka: „Mistr Tomáš malíř, dá za víno mnohý halíř“. Zemřel v Třeboni roku 1639.

TŮMA Vladimír RNDr., malíř autodidakt, nar. 4. 4. 1940, absolvent přírodovědné fakulty v Brně. Bez oficiálního výtvarného vzdělání - pouze soukromé kurzy. Byl několik let ředitelem Střední zemědělské školy v J. Hradci. Talentovaný krajinář, člen a později vedoucí výtvarné skupiny Akord v J. Hradci. Několikrát samostatně vystavoval. Žije v J. Hradci.

VALÁŠEK Jakub, představitel akčního a environment umění (umění, které aktivizuje všechny smysly). Nar. 18. 1. 1979 v J. Hradci. Studia: SPŠ keramická v Bechyni, Fakulta výtvarných umění VUT v Brně, ateliér Environment. Příslušník nastupující nejmladší generace jindřichohradeckých výtvarníků. V roce 1997 získal zvláštní cenu II. ročníku ARS PAPIRIUM, Velké Losiny.

VALENTA František, malíř - dekoratér, nar. 1868 a zemřel 1938 v J. Hradci. Vyučil se u J. Kauckého (otce známého malíře) a po vyučení odešel na zkušenou do Vídně k proslulému F. Settigesovi, kde pracoval 8 let. Z té doby: výzdoba Národní banky v Bělehradu, v Lilienfeldu, K. Varech, Brně. V roce 1883 se osamostatnil v J. Hradci. Zde: výzdoba lokálu hotelu Friedl, výzdoba Spořitelny, zámku v N. Bystřici. Vedle řady menších kaplí vyzdobil také kostel v K. Řečici, synagogu a evang. modlitebnu v JH.

VAVRÍK Pavel, malíř, výtvarný pedagog, nar. 17. 3. 1962 ve Studénce u N. Jičína. Studia: Pedagogická fakulta v Olomouci. Do J. Hradce přišel počátkem 90. let, působí zde jako profesor výtvarné výchovy na gymnáziu. Zabývá se také volnou malířskou tvorbou. V roce 2004 měl samostatnou výstavu v zámecké galerii.

VÍT, malíř z J. Hradce, usedlý v Praze kol. roku 1562

VITOVSKÝ František, malíř, nar. 8. 11. 1906 v Hainburgu v Dol. Rakousku. Studia: AVU v Praze, prof. Nechleba. Od 30. let trávil většinu času v J. Hradci, kde se později natvalo zabýval. Známý hlavně jako portrétista. Zemřel kol. r. 1980 v J. Hradci.

VLACH Oldra (Oldřich), malíř, grafik, nar. 25. 3. 1886 v Praze. Studia: UMPRUM v Praze. Osvojil si všechny techniky malby - i nástěnné: sgrafitto, al fresco a další. V grafice pracoval technikou leptu a dřevorytu. V letech I. světové války pracoval jako voják na restaurování fresek v kostele sv. Jana Křtitele v J. Hradci, spolu s dalšími umělci - vojáky. Zanechal zde řadu kreseb, zejména portrétních, dnes bychom řekli reportážních, z vojenského prostředí, které mají vysokou dokumentační hodnotu. Později zde vytvořil i řadu obrazů, např. hlavní oltářní obraz pro Lázně sv. Kateřiny u Počátek.

Hana Dobešová

Zprávy:

Muzeum Jindřichohradecka je v měsíci červenci otevřeno denně od 8.30 - 12.00 a 13.00 - 17.00 hodin. Městská vyhlídková věž je otevřena také denně od 10.00 - 12.00 a 13.00 - 16.00 hodin. Kostel sv. Jana Křtitele je otevřen také denně od 9.00 - 12.00 a 13.00 - 16.00 hodin.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka je pro veřejnost otevřena vždy v pondělí a ve středu od 12.30 - 15.30 hodin (návštěvu je možné také předem telefonicky objednat u PhDr. Štěpánky Běhalové, PhD.)

Muzeum Jindřichohradecka a **žest'ový soubor Trumpet Tune** Vás srdečně zvou na „**Sváteční koncert**“, který se koná **ve středu 6. července od 20 hodin** v kostele sv. Jana Křtitele. Během koncertu bude přístupna křížová chodba a nová expozice „Z historie kostela sv. Jana Křtitele, kláštera a špitálu“. Na programu zazní skladby od J. Clarka, V. Otta, L. E. Měchury, A. Dvořáka a mnoha dalších. Občerstvení zajištěno. Vstupné 80 Kč.

V muzeu budou již tradičně probíhat **Odpolední recitály Folkové růže**. Od **14. - 16. července** vystoupí v atriu muzea na Balbínově náměstí řada českých folkových skupin.

Jindřichohradecké muzeum pořádá „**Letní festival varhan a violoncella**“. Koncert se koná **v úterý 26. července od 19 hodin** v kostele sv. Jana Křtitele. Vystoupí **Petr Nouzovský (violoncello)** a **Štěpán Štrupl (varhany)**. Na programu zazní skladby od J. S. Bacha, W. A. Mozarta, S. Rachmaninova, G. F. Händla. Vstupné 40 Kč.

Muzeum Jindřichohradecka Vás srdečně zve na fotografickou výstavu **Bohuslavy Maříkové „Ztracené obrazy krajiny“**. Výstava potrvá do 30. října.

Muzeum Jindřichohradecka ve spolupráci s Klubem historie letectví Vás zvou na výstavu věnovanou 60. výročí osvobození Československa a ukončení II. světové války „**Jindřichův Hradec - květen 1945**“. Fotografická výstava je vytvořena z reprodukcí dobových černobílých snímků zachycujících květnové události roku 1945 v J. Hradci a jeho nejbližším okolí. Doplněna je dobovými písemnými materiály a řadou trojrozměrných exponátů. Výstava je přístupna až do 30. prosince.

Jindřichohradecké muzeum Vás zve na výstavu „**Tužně se! uspořádanou u příležitosti 120. výročí založení T. J. Sokol Jindřichův Hradec**“. Tato výstava byla uspořádána pod záštitou starosty města J. Hradce Ing. Kařla Matouška a starosty České obce sokolské Doc. Ing. Jaroslava Bernarda, CSc. Výstava je přístupna denně mimo pondělí (červenec - srpen denně) od 9 - 12 a 13 - 16 hodin až do 30. prosince 2005 ve výstavní síle „Ve Svatojánské“.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XIV. 7/2005

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal Registrační značka MK ČR 11673

Výkonný redaktor: Blanka Vaňková www.muzeumesnet.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec

Telefon: 384 363 660, 384 363 661 Fax: 384 361 576 E-mail: muzeum@esnet.cz